МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКОВИЙ ВІСНИК МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія:

Економіка і менеджмент

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 26

Частина 1

Одеса
2017

ЗМІСТ

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Тимошенко О.В.
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ **4**

Давиденко І.В.
ГЛЕМПІНГ ЯК ПЕРСПЕКТИВНА ФОРМА РОЗВИТКУ ЕКОТУРИЗМУ **10**

Петренко Н.О.
РОЗРОБЛЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ МЕХАНІЗМІВ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ **14**

Пристемський О.С.
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЯК ФАКТОР ЙОГО ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ **18**

Урба С.І.
СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ **22**

Франчук Т.М.
ІННОВАЦІЙНІ ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ **26**

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Шульга О.А.
МІСІЯ І РОЛЬ АГРАРНИХ ВІДНОСИН У КОНТЕКСТІ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ **32**

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Бортнік Н.В.
МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ЙОГО РОЛЬ У БОРОТЬБІ З ТЕРОРИЗМОМ **38**

Горбачева А.И., Руселевич А.Н.
КОНЦЕССИЯ ДОРОГ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МИРОВОГО ОПЫТА: ОПТИМИЗАЦИЯ КОММЕРЧЕСКОЙ И БЮДЖЕТНОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОЕКТОВ **42**

Дзюба П.В.
ЕВОЛЮЦІЯ ДИВЕРСИФІКАЦІЙНОГО КОНЦЕПТУ ТЕОРІЇ ПОРТФЕЛЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ ТЕОРІЇ МІЖНАРОДНОГО ПОРТФЕЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ **48**

Капітанець С.В.
ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ МИТНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ: АНАЛІЗ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ **55**

Kovalenko S.I.
IMPROVING THE EFFICIENCY OF TRANSNATIONAL CLUSTER SYSTEMS IN THE CONTEXT OF CROSS-BORDER POLICIES OF THE EUROPEAN UNION **59**

Збірник наукових праць

НАУКОВИЙ ВІСНИК МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія:

Економіка і менеджмент

Випуск 26

Частина 1

Коректура • *В.І. Бабич*

Комп'ютерна верстка • *Н.М. Ковальчук*

Формат 60х84/8. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 14,42.
Підписано до друку 30.09.2017 р. Замов. № 3009/17. Наклад 100 прим.

Надруковано: Видавничий дім «Гельветика»
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4392 від 20.08.2012 р.

Серію засновано у 2010 р.

Засновник – Міжнародний гуманітарний університет
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

Включено до списку друкованих періодичних видань,
що входять до переліку наукових фахових видань України
Наказ Міністерства освіти і науки України № 455 від 15.04.2014 р.
Додаток № 5.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus (ICV 2015: 33.27)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Міжнародного гуманітарного університету
протокол № 2 від 29.09.2017 р.

Видавнича рада:

С. В. Ківалов, акад. АПН і НАПрН України, д-р юрид. наук, проф. – голова ради; **А. Ф. Крижановський**, член-кореспондент НАПрН України, д-р юрид. наук, проф. – заступник голови ради; **М. П. Коваленко**, д-р фіз.-мат. наук, проф.; **С. А. Андронаті**, акад. НАН України; **В. Д. Берназ**, член-кореспондент НАПрН України, д-р юрид. наук, проф.; **О. М. Головченко**, д-р екон. наук, проф.; **Д. А. Зайцев**, д-р техн. наук, проф.; **В. М. Запорожан**, д-р мед. наук, проф., акад. АМН України; **М. З. Згуровський**, акад. НАН України, д-р тех. наук, проф.; **В. А. Кухаренко**, д-р філол. наук, проф.; **І. В. Ступак**, д-р філол. наук, доц.; **Г. П. Пекліна**, д-р мед. наук, проф.; **О. В. Токарев**, Засл. діяч мистецтв України.

Головний редактор серії – д-р фіз.-мат. наук, проф. ***М. П. Коваленко***
Відповідальний секретар серії – ***О. М. Назарук***

Редакційна колегія серії «Економіка і менеджмент»:

Б. В. Буркинський, акад. НАН України, д-р екон. наук, проф.; **А. І. Бутенко**, д-р екон. наук, проф.; **В. С. Дога**, д-р екон. наук, проф.; **О. М. Головченко**, д-р екон. наук, проф.; **Д. В. Гнилицька**, д-р. екон. наук, доц.; **В. І. Захарченко**, д-р. екон. наук, проф.; **О. М. Котлубай**, д-р екон. наук, проф.; **Є. В. Лазарева**, д-р екон. наук; **П. Сауэр**, канд. екон. наук, проф.; **Р. Габдуллін**, канд. екон. наук, член-кореспондент МАІН; **В. Ласло**, д-р екон. наук; **Б. А. Волков**, д-р екон. наук, проф.; **В. М. Осипов**, д-р екон. наук, проф.; **Д. М. Пармаклі**, д-р екон. наук, проф.; **Л. А. Бахчиванжи**, канд. екон. наук, доц.; **О. В. Сталінська**, д-р екон. наук, проф.

Повне або часткове передрукування матеріалів, виданих у збірнику
«Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету»,
допускається лише з письмового дозволу редакції.

При передрукуванні матеріалів посилання
на «Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету» обов'язкове.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 20001-9801 ПР від 25.06.2013 р.

Адреса редакції:
Міжнародний гуманітарний університет
вул. Фонтанська дорога 33, м. Одеса, 65009, Україна
Телефон: +38 (099) 967 84 71
Електронна пошта: editor@vestnik-econom.mgu.od.ua
Офіційний сайт: www.vestnik-econom.mgu.od.ua

© Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.
Серія: «Економіка і менеджмент», 2017
© Міжнародний гуманітарний університет, 2017
© Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень
НАН України, 2017

ISSN 2413-2675

УДК 339.543

Капітанець С.В.,
к.пед.н., доцент, старший науковий співробітник
відділу дослідження проблем організації боротьби
з митними правопорушеннями,
Науково-дослідний центр митної справи
Науково-дослідного інституту фіскальної політики УДФСУ

ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ МИТНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ: АНАЛІЗ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ

Анотація. Статтю присвячено розгляду та аналізу закордонних механізмів запобігання і протидії митним правопорушенням. Доведено, що в контексті євроінтеграції України існують об'єктивна необхідність і практична значимість урахування кращого закордонного досвіду боротьби з митними правопорушеннями. Запропоновано низку першочергових кроків у вирішенні проблеми протидії порушенням митних правил в Україні.

Ключові слова: митні правопорушення, митні органи, запобігання та протидія митним правопорушенням, економічна безпека, автоматизація митних процедур.

Постановка проблеми. Світові тенденції розвитку міжнародної торгівлі зумовлюють необхідність зміцнення економічної безпеки держави під час забезпечення вільної торгівлі та правомірності зовнішньоекономічної діяльності. Основою забезпечення зовнішньоторговельного та митного складників економічної безпеки будь-якої держави є створення дієвої системи запобігання та протидії митним правопорушенням. Це дасть змогу отримати додаткові кошти для наповнення державного бюджету, вивести вітчизняного товаровиробника на міжнародний рівень, захистити його конкурентоспроможність, зменшити рівень корупції в різних сферах підприємницької діяльності та в системі органів Державної фіскальної служби України (далі – ДФС) тощо.

Разом із тим слід зауважити, що поряд зі змінами в законодавстві України існує низка факторів, що протягом останнього часу стримують розвиток вітчизняної митної справи, а отже, пригальмовують вирішення проблеми попередження митних правопорушень. До таких факторів належать: відсутність прогресу в частині вдосконалення митної ІТ-системи; неналежна модернізація системи управління ризиками; недосконалість вітчизняних підходів до оцінки митної вартості товарів; відсутність комплексних стандартів оснащення і технічного забезпечення діяльності митних органів ДФС; недосконалий механізм координації та комунікації між різними органами виконавчої влади у правоохоронній, контролюючій сферах, а також у сферах сприяння міжнародній торгівлі та охорони державного кордону; нечіткість регламентування часу та місця виконання обов'язків контролюючими органами; недостатня увага міжнародному співробітництву з прикордонними митницями і постами для попередження незаконного переміщення товарів, людей, зброї, наркотичних та інших засобів міжнародними організованими злочинними угрупуваннями [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання профілактики адміністративних проступків, зокрема порушень митних правил, знаходять своє відображення в роботах Є.В. Додіна [2]. Напрями і заходи запобігання та боротьби з митними правопорушеннями у своїх працях розглядали І.М. Романенко, С.О. Баранов [3; 4]. Вивчення адміністративно-правових заходів боротьби з порушеннями митних правил здійснене О.В. Константою [5], а узагальнення реалізації митними органами адміністративних повноважень у сфері запобігання порушенню митних правил висвітлене А.А. Мудровим [6]. Дослідженню проблеми міжнародного співробітництва у сфері боротьби з митними правопорушеннями присвятили свої праці чимало науковців, а саме: І.М. Даньшин, О.М. Джужа, В.Н. Кудрявцев, О.Г. Кельман, В.В. Голіна, А.Ф. Зелінський, В.М. Дьомін, В.Є. Поляков та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Згадані вище вчені досліджували проблему запобігання та протидії митним правопорушенням фрагментарно та з огляду на реалії минулого часу. Нині відносини у цій сфері дещо змінилися. З одного боку, з розвитком зовнішньоекономічної діяльності та пожвавленням зовнішньої торгівлі з'явилися нові способи вчинення порушень митних правил, а з іншого – у державах із розвинутою митною системою суттєво вдосконалено засоби виявлення та фіксації предметів, що перевозять із порушенням митних правил, модернізуються та успішно використовуються інформаційні технології підтримки та супроводження митного контролю. Крім того, величезні можливості Всесвітньої інформаційної системи Інтернет відкривають нові горизонти у напрямі співпраці та обміну необхідною інформацією між урядами багатьох держав світу, міжнародними організаціями, у тому числі в митній сфері, при цьому заощаджуючи час та кошти.

Саме тому, на нашу думку, одночасно з глобальними проблемами захисту економічних інтересів держави, пов'язаних із незаконним переміщенням товарів і транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, глибшого дослідження та вирішення потребує проблема вдосконалення системи заходів із запобігання та протидії митним правопорушенням. З огляду на це та в контексті євроінтеграції України є об'єктивна необхідність і практична значимість урахування кращого досвіду міжнародних та закордонних механізмів запобігання та протидії митним правопорушенням.

Мета статті полягає у розгляді та аналізі закордонних механізмів запобігання і протидії митним правопорушенням, окреслення першочергових кроків із протидії порушенням митного законодавства в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протиправна діяльність у митній справі, безумовно, займає особливе місце в системі протиправної поведінки, загрожує не тільки національній, але й міжнародній безпеці незалежно від того, скоєні ці діяння транснаціональними організованими злочинними угрупуваннями або однією фізичною особою, резидентом чи нерезидентом нашої країни тощо.

Митні злочини залишаються діяннями, визнаними світовим суспільством як ті, що «становлять загрозу економічним, соціальним та фіскальним інтересам держав та законним інтересам торгівлі» [7]. Митні правопорушення, пов'язані з переміщенням товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, характеризуються високим ступенем організованості, технічного оснащення, регіональними і міжнародними зв'язками.

Використання сучасних комп'ютерних технологій, інноваційних засобів та способів виявлення предметів порушення митних правил, активізація взаємодії митних органів ДФС із митними органами іноземних держав у сфері надання взаємної адміністративної допомоги на підставі відповідних міжнародних угод, безумовно, впливають на ефективність боротьби з митними правопорушеннями. Водночас одним із важливих напрямів роботи митних органів України є запобігання та протидія митним правопорушенням. Митні органи як головний суб'єкт профілактики повинні спиратися на знання причин та умов, що сприяють вчиненню порушень митних правил, основних тенденцій їх поширення, у повному обсязі здійснювати організацію та проведення спеціальних заходів із запобігання та протидії незаконному переміщенню товарів і транспортних засобів комерційного призначення.

Для визначення основних напрямів щодо запобігання митним правопорушенням та розроблення дієвих механізмів із протидії їх учиненню доречно розглянути досвід деяких країн із даної проблеми.

Кожна країна в силу певних особливостей свого рівня економічного розвитку, геополітичного становища, географічного розташування, ідеологічної та культурної компоненти, ментальності народу тощо створює свій механізм запобігання та протидії митним правопорушенням.

Для України є цікавим досвід Румунії – країни, економіка якої у недавньому минулому базувалася переважно на державній формі власності та мала планову економіку. На початку 90-х років у країні відбувся бурхливий розвиток ринкових відносин. Через недосконале законодавство, корупцію, низький рівень обладнання технічними засобами митного контролю, відсутність кваліфікованих кадрів митні правопорушення стали тотальним явищем.

Проте нині приклад Румунії свідчить, що цілеспрямована та кропітка робота над усіма аспектами згаданої проблеми дає свій позитивний результат. Боротьба з митними правопорушеннями в країні є багаторівневою і системною, відповідає високим стандартам Європейського Союзу, а саме належне правове регулювання, вдосконалені механізми та форми співробітництва у даній сфері, високий рівень взаємодії тощо.

Різними установами здійснюється аналіз діяльності митних органів Румунії, у тому числі у сфері запобігання та боротьби з митними правопорушеннями. Успішно працює моніторинг Митної служби Румунії (DGV), що дає підґрунтя для вдосконалення законодавства. Позитивним є використання даних Румунського національного інституту статистики для проведення прогнозування та виявлення певних тенденцій у скоєнні правопорушень. Аналіз статистичних даних допомагає митним органам виділяти стратегічні напрями роботи, планувати та вправно здійснювати роботу з профілактики та запобігання митним правопорушенням.

Відзначимо теж надзвичайну важливість постійної міжвідомчої співпраці. У Румунії це досягається за рахунок: обміну оперативними даними і інформацією, проведення спільних заходів, участі в спільних програмах навчання, спільного використання програм щодо аналізу ризиків і т. д. Це дає змогу поліпшувати ефективність боротьби з митними правопорушеннями, захищати безпеку громадян.

Значний науковий та практичний інтерес становлять митна практика і особливості її правового регулювання у Сполучених Штатах Америки. За час існування Митної служби США накопичено значний досвід її діяльності, у тому числі у сфері протидії порушенням митного законодавства.

Основним завданням Митної служби США є митний захист кордонів США та створення надійних умов для дотримання законів під час увезення товарів до Сполучених Штатів і вивезення їх із країни. Крім того, митні органи наділені повноваженнями стежити за дотриманням не тільки митних законів і контролювати стягнення мит. У зону їх відповідальності входить так само контроль над виконанням усіх федеральних законів на лінії кордону США. У цілому всю сферу діяльності Митної служби США можна розділити за такими основними напрямами: реалізація митного законодавства; виконання вимог законів про наркотичні засоби; виконання законів про контроль над експортом; виконання законодавства щодо боротьби з «відмиванням» грошей. Необхідно підкреслити, що основними у цій діяльності є завдання, пов'язані із дотриманням саме митного законодавства. Через це Митну службу США можна назвати основним відомством, яке здійснює розслідування порушень митного законодавства.

Всеохоплююча комп'ютеризація митної діяльності під час обробки всього масиву інформації є ключовим елементом попередження і виявлення митних правопорушень. Комп'ютерна техніка використовуються співробітниками митної служби США для отримання практично будь-якої інформації, у тому числі і про пасажирів, включаючи питання про те, чи немає щодо них невиконаних ордерів (чи немає заборгованості), чи не притягувалися вони раніше до відповідальності за порушення митного або іншого законодавства й про те, як вони в'їжджали в країну або виїжджали з неї в минулому. У комп'ютерних базах даних аналогічна допоміжна інформація міститься й щодо вантажовідправників, імпортерів та експортерів вантажів. Подібна інформація використовується митними інспекторами для визначення доцільності проведення додаткових оглядів, опитувань або вивчення документації. Зрештою, основним способом виявлення порушень митного законодавства є перевірки документів і вантажів, що проводяться з використанням комп'ютерної техніки або консультаціями фахівця з імпорту. Поряд із цим є й інші способи викриття митних правопорушень: повідомлення службовців або конкурентів, відомості від платних інформаторів, які знайомі з незаконною діяльністю, або ж таємні операції, що проводяться Митною службою США стосовно якоїсь конкретної галузі діяльності.

До вищезазначеного слід додати, що митна система США – це практично стовідсоткове електронне декларування за повного електронного опису товару (для порівняння, нині в ДФС із застосуванням принципу «єдиного вікна» оформлюється лише 30% митних декларацій). Саме завдяки автоматизації американську модель митної діяльності відносять до прогресивних.

Окрім американської, передовими моделями митної діяльності у світі вважають сінгапурську та шведську, що працюють за принципом «єдиного вікна». Так, у Сінгапурі всі взаємодії учасників зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД) проходять через уповноважений державний орган, і в подальшому інформація спрямовується у митні органи, ветеринарну

та санітарну служби, податкову та банківську системи держави. Електронне декларування працює в Сінгапурі на 100%. У Швеції аналогічно організована система «єдиного вікна», де всі відомості від учасників ЗЕД консолідуються через митний орган, а потім, за необхідності, направляються в інші державні органи, служби ветеринарного і фітосанітарного контролю, податкову та банківську системи держави. У Швеції вирішене питання про відправлення вантажної декларації вантажоперевізником з допомогою sms-повідомлення. У такий спосіб згадані країни, створюючи хороший клімат для учасників ЗЕД, суттєво зменшують чисельність виникнення у них причин для вчинення митних правопорушень, що, своєю чергою, веде до збільшення надходжень у бюджет, поліпшує роботу всіх секторів економіки [8].

На особливу увагу заслуговує досвід Агентства прикордонного контролю Великобританії (UK Border Agency) з виявлення, попередження митних правопорушень та розроблення напрямів модернізації служби. Існування інституту проведення незалежних перевірок, що гарантує дієвість подальших модернізацій служби, є одним із показників успіху в боротьбі з митними правопорушеннями. Результати перевірок викладаються у вигляді звітів із зазначенням висновків у вигляді рекомендацій щодо подальших дій. Звіти є загальнодоступними і викладені на сайті www.independent.gov.uk.

Розвідувальні дані є важливим засобом попередження і виявлення митних правопорушень у Великобританії. Можливість застосування превентивних заходів щодо зриву планів осіб чи груп щодо реалізації незаконних дій є головним елементом схеми в напрямі боротьби з митними правопорушеннями.

Надзвичайно результативним, як свідчить досвід Європейського бюро з боротьби із шахрайством (OLAF), стало запровадження електронної системи попередження та виявлення правопорушень. Це Бюро активно використовує електронну систему Fraud Notification System (FNS) для анонімних повідомлень про підозрілі випадки митних правопорушень. Сайт https://fns.olaf.europa.eu/ доступний для користувачів будь-якою мовою країн ЄС. Важливою особливістю FNS є те, що користувацький інтерфейс дає змогу вступити в діалог зі слідчими в онлайн-режимі.

Схожою за формою та завданнями, що виконує OLAF, є система баз даних інформації щодо потенційних імміграційних або митних правопорушень Великобританії (IMS – The Intelligence Management System). База наповнюється з різноманітних джерел, таких як громадськість, правоохоронці, співробітники Міністерства внутрішніх справ тощо. Довіра до правоохоронної системи дає змогу оперативно отримувати достовірну інформацію.

У питаннях боротьби з незаконним переміщенням через митний кордон контрафактної продукції в рамках даного дослідження доцільно звернутися до прикладу Індії. У 2009 р. Митна служба Індії розробила спеціальну систему (базується на використанні штрих-коду) в партнерстві з міжнародною некомерційною організацією Gs1, що займається проектуванням і впровадженням світових стандартів для визначення контрафактної продукції. Нині розробляються технології, що дають змогу ефективно виявляти підробки, включаючи онлайн-інструменти для зв'язку митних служб із власниками брендів. На прикладі Індії співробітники митних служб інших країн можуть використовувати мобільні пристрої для сканування партій товарів і посилок. Ідея полягає у тому, щоб синхронізувати пристрій із безліччю баз даних, що містять деталізовані дані про товари. Лише відсканувавши штрих-код на товарі, митна служба може виявити контрафактний продукт.

Свого часу Всесвітня митна організація підписала угоду з організацією Gs1 для співпраці в боротьбі з торгівлею підробленою продукцією. Пізніше ВМО запустила проект IPM (Interface Public Members), у рамках якого встановлюється взаємодія між митними службами і компаніями під час визначення достовірності партій товарів.

Митна служба Індії розробила систему Інтернет-трекінгу ARTS (Automatic Recordation and Targeting for IPR Protection) для виявлення підробленої продукції. З упровадженням цього інструменту компанії можуть відправляти через Інтернет свої скарги про порушення прав інтелектуальної власності, завантажувати зображення справжніх товарів і торговельних марок [9].

Не варто недооцінювати й важливість прецизійної статистичної інформації. Повертаючись до досвіду сусідньої Румунії, розуміємо, що в комплексному, системному, різнобічному підході до вирішення проблеми протидії митним правопорушенням вагоме місце займає аналіз масиву статистичних даних, зібраних за багаторічний період. На основі аналізу робляться висновки про стан цієї проблеми та визначаються прогнозовані тенденції скоєння митних правопорушень.

Напрацьований досвід розвинутих країн зі стабільною економікою свідчить про надзвичайну важливість глибокого та детального аналізу статистичних даних митних правопорушень. Це дає змогу виявляти тенденції, динаміку, визначати детермінанти протиправних дій у сфері митної справи, що, своєю чергою, допомагає законодавчим органам удосконалювати нормативно-правову базу в цій галузі.

Крім статистичної інформації, чільне місце у запобіганні порушенням митного законодавства займає такий елемент митного контролю, як ризик-менеджмент. Він дає змогу максимально враховувати попередні порушення митного законодавства, а також особливості зовнішньої торгівлі.

Система управління ризиками постійно оновлюється шляхом модернізації процедур із прийняття рішень щодо ризиків митної системи. Наприклад, учені США, Швеції та Німеччини активно займаються розробленням теорії управління митними ризиками, що передбачає диференціацію учасників зовнішньоекономічної діяльності за ступенем дотримання чинного законодавства. Метою даної теорії є зниження навантаження на митні служби, профілактика порушень митних правил, підвищення надійності митного контролю.

Практика аналізу ризиків у митній справі показує, що в управлінні ризиками високої значущості набуває інформаційне забезпечення. Цей показник потребує автоматизованого підходу до виконання оперативної митної роботи в реальному часі. Так, Митне та прикордонне відомство США (U.S. CBP) будує свою діяльність на використанні високотехнологічних автоматизованих інформаційних систем. Ці системи базуються на реалізації принципів управління ризиками, приміром Автоматизованої цільової системи (Automated Targeting System – ATS), що забезпечує автоматичний аналіз та оцінку ризиків поставок та переміщень. U.S. CBP, концентруючи увагу та акумулюючи свої потужності саме на гарантуванні транскордонної безпеки з використанням новітніх інформаційних технологій, робить США однією з передових країн світу у сфері впровадження ризик-менеджменту в практику діяльності митних органів [10].

Отже, підвищенню продуктивності виконання завдань митними органами, зокрема щодо захисту національних митних інтересів і безпеки, має сприяти вдосконалення системи

запобігання та протидії митним порушенням, що спирається на фундаментальний принцип ризик-менеджменту, відповідає положенням Кіотської конвенції стосовно прийняття стратегії для підтримки системи управління ризиками і ґрунтується на системі засобів оцінки ймовірності правопорушень.

Висновки. Проблема боротьби з митними правопорушеннями є складною, багатоступеневою та актуальною незалежно від рівня економічного розвитку країни. Кожна держава у власний спосіб і залежно від історичних, культурних, географічних особливостей, економічних передумов вибудовує свій шлях вирішення цієї проблеми. Особлива увага приділяється превентивним заходам протидії, оскільки це дає змогу системі працювати на випередження, уникаючи негативного впливу скоєння правопорушення. На наше переконання, використання кращого закордонного досвіду щодо боротьби з порушеннями митного законодавства в Україні може бути досить корисним. Для вдосконалення системи запобігання та протидії незаконному переміщенню товарів і транспортних засобів через митний кордон уважаємо за необхідне використання комплексного підходу до розроблення заходів, які б підвищили результативність боротьби з митними правопорушеннями. Першочерговими кроками у вирішенні цієї проблеми можуть стати: активізація процесу автоматизації митних процедур та мінімізація впливу «людського фактору»; використання інформації з нових джерел; інтеграція митних баз даних із базами даних інших контролюючих органів; проведення аналізу та оцінки ризиків до моменту прибуття товарів у пункт пропуску на основі попередньої інформації; імплементація світових практик у напрямі контролю митної вартості, представлених, зокрема, у Компендіумі митної оцінки (Customs Valuation Compendium) та Енциклопедії митної оцінки (Customs Valuation Encyclopedia).

Література:

1. Концепція реформування системи органів, що реалізують державну податкову та митну політику [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://apitu.wordpress.com/2017/04/18/concept/.
2. Додін Є.В. Організація боротьби з митними правопорушеннями та контрабандою : [навч. посіб.] / Є.В. Додін ; 2-е вид., випр. та доп. – Л. : Сполох, 2010. – 368 с.
3. Романенко І.М. Адміністративно-правові засади профілактики порушень митних правил : автореф. дис. … канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / І.М. Романенко ; Запоріз. нац. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – 17 с.
4. Баранов С.О. Попередження адміністративних правопорушень, що посягають на митні відносини : автореф. дис. … канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / С.О. Баранов ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2002. – 19 с.
5. Константа О.В. Адміністративно-правові заходи боротьби з порушеннями митних правил : автореф. дис. … канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / О.В. Константа. – Харків, 2008. – 20 с.
6. Мудров А.А. Реалізація митними органами адміністративних повноважень у сфері запобігання порушенню митних правил / А.А. Мудров // Вісник Академії митної служби України. Серія «Право». – 2011. – № 1(6). – С. 84–90.
7. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припинення порушень митного законодавства від 09.06.1977 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_926.
8. Васильева М.В. Мировой опыт деятельности таможенных органов и возможность его применения в России / М.В. Васильева, Е.А. Кутырев // Нац. интересы: приоритеты и безопасность. – 2011. – № 24. – С. 25–33 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://cyberleninka.ru/article/n/mirovoy-opyt-deyatelnosti-tamozhennyh-organov-i-vozmozhnost-ego-primeneniya-v-rossii.
9. Таможня Индии разрабатывает систему обнаружения контрафактной продукции [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://www.unitrade.su/novosti/Tamozhnja_Indii_razrabatyvaet_sistemu_obnaruzhenija_kontrafaktnoj_produkcii.html.
10. Комаров О.В. Світова та європейська практика з реалізації механізмів управління кордонами та адміністрування ризиків у митній галузі в контексті гарантування державної безпеки / О.В. Комаров // Вісник АСМУ. Серія «Державне управління». – 2013. – № 2(9). – С. 174 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nuczu.edu.ua/img/articles/1599/dis_Komarov.pdf.

Капитанец С.В. Предотвращение и противодействие таможенным правонарушениям: анализ зарубежного опыта

Аннотация. Статья посвящена рассмотрению и анализу зарубежных механизмов предотвращения и противодействия таможенным правонарушением. Доказано, что в контексте евроинтеграции Украины существуют объективная необходимость и практическая значимость учета лучшего зарубежного опыта борьбы с таможенными правонарушениями. Предложен ряд первоочередных шагов в решении проблемы противодействия нарушениям таможенных правил в Украине.

Ключевые слова: таможенные правонарушения, таможенные органы, предотвращение и противодействие таможенным правонарушением, экономическая безопасность, автоматизация таможенных процедур.

Kapitanets S.V. Prevention and counteraction to custom offences: analysis of foreign experience

Summary. The article is devoted to the consideration and analysis of foreign mechanisms of prevention and counteraction to custom offences. It is well-proven that in the context of European integration of Ukraine, there are an objective necessity and practical meaningfulness of taking into account the best foreign experience of the fight against custom offences. The row of near-term steps in solving the problems of counteraction to violations of custom rules in Ukraine is proposed.

Keywords: custom offences, custom bodies, preventions and counteraction to custom offences, economic security, automation of custom procedures.